

AD 16/15

LIMITE

CONF-ME 10

DOCUMENT DE ADERARE

Subiect: POZIȚIA COMUNĂ A UNIUNII EUROPENE
Capitolul 15: Energie

POZIȚIA COMUNĂ A UNIUNII EUROPENE

Capitolul 15: Energie

Prezenta poziție a Uniunii Europene se bazează pe poziția sa generală privind Conferința de aderare cu Muntenegrul (CONF-ME 2/12) și face obiectul principiilor de negociere aprobate în cadrul acesteia, în special:

- orice opinie exprimată de una dintre părți cu privire la un capitol al negocierilor nu va aduce în niciun fel prejudicii poziției care poate fi adoptată cu privire la alte capitole;
- acordurile – inclusiv cele parțiale – la care s-a ajuns pe parcursul negocierilor cu privire la capitolele care trebuie examinate succesiv nu pot fi considerate definitive înainte de obținerea unui acord global;

precum și al cerințelor prevăzute la punctele 24, 28, 41 și 44 din cadrul de negociere.

UE încurajează Muntenegrul să continue procesul de aliniere la *acquis*, punerea în aplicare efectivă și asigurarea respectării acestuia și, în general, să elaboreze, chiar înainte de aderare, politici și instrumente cât mai apropiate de cele ale UE.

UE ia act de faptul că, în poziția sa de negociere din cadrul CONF-ME 8/15, Muntenegrul acceptă *acquis*-ul din cadrul capitolului 15, în forma în vigoare la 11 aprilie 2013, și declară că va fi pregătit să îl pună în aplicare până la data aderării la Uniunea Europeană, cu excepția Directivei 2009/119/CE privind obligația statelor membre de a menține un nivel minim de rezerve de țiței și/sau de produse petroliere, pentru care Muntenegrul solicită o perioadă de tranziție în vederea punerii depline în aplicare.

Hidrocarburile

UE constată nivelul rezonabil de aliniere a legislației Muntenegrului la acquis-ul privind hidrocarburile, cu excepția Directivei 2009/119/CE privind obligația statelor membre de a menține un nivel minim de rezerve de țiței și/sau de produse petroliere, pentru care Muntenegrul solicită o perioadă de tranziție în vederea punerii depline în aplicare.

Reamintind drepturile suverane ale tuturor statelor membre ale UE de a explora și exploata resursele naturale proprii în conformitate cu acquis-ul UE, UE ia act de declarația Muntenegrului conform căreia acesta a realizat alinierea deplină la Directiva 94/22/CE privind condițiile de acordare și folosire a autorizațiilor de prospectare, explorare și extracție a hidrocarburilor. În scopul punerii în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 2964/95 al Consiliului privind înregistrarea importurilor și a livrărilor de țiței, UE ia act de faptul că Muntenegrul nu importă țiței și nu desfășoară activități de rafinare a petrolului pe teritoriul său.

UE ia act de solicitarea Muntenegrului privind o perioadă de tranziție, până la 1 ianuarie 2023, pentru punerea în aplicare a Directivei 2009/119/CE a Consiliului privind obligația statelor membre de a menține un nivel minim de rezerve de țiței și/sau de produse petroliere, în vederea asigurării unor stocuri de petrol echivalente cantitativ cu importurile nete medii pe 90 de zile.

UE ia act de planul de acțiune pe care Muntenegrul l-a adoptat la 24 aprilie 2015 referitor la stocurile strategice obligatorii de țiței și/sau produse petroliere, care definește modalitățile de punere în aplicare a Directivei 2009/119/CE. În conformitate cu acest plan de acțiune, Muntenegrul intenționează să adopte în cursul anului 2015 o lege specifică privind stocurile strategice de petrol și va institui în 2015 o direcție responsabilă de stocurile strategice de petrol. Muntenegrul va începe constituirea concretă a stocurilor în 2016, având drept obiectiv îndeplinirea obligației privind cele 90 de zile până în 2023. UE ia act de faptul că Muntenegrul propune să adopte un model mixt de menținere a stocurilor sale de petrol.

Această perioadă de tranziție coincide cu perioada de îndeplinire a obligațiilor privind stocurile de petrol, care revin Muntenegrului în temeiul Tratatului de instituire a Comunității Energiei. Pe baza planului de acțiune prezentat de Muntenegrul, UE consideră că solicitarea Muntenegrului este acceptabilă. UE invită Muntenegrul să se asigure că planul său de acțiune este pus în aplicare integral în conformitate cu propriul calendar.

Piața internă a energiei

UE constată că cel de al treilea pachet privind piața internă cu referire la energia electrică [Directiva 2009/72/CE, Regulamentul (CE) nr. 714/2009 și Regulamentul (CE) nr. 713/2009] este transpus parțial în legislația muntegrecă, deși Muntenegrul pune deja în aplicare în mare parte cel de al doilea pachet privind piața internă. Muntenegrul intenționează să adopte o nouă lege privind energia în cursul acestui an. Atunci când această lege va fi completată de acte legislative de punere în aplicare, transpunerea juridică a celui de al treilea pachet privind piața internă ar trebui să fie finalizată.

UE ia act de faptul că Muntenegrul declară că a separat deja activitățile legate de transport de activitățile de producție, distribuție și furnizare, în conformitate cu modelul de separare a proprietății. UE ia act de declarația Muntenegrului conform căreia continuarea separării (inclusiv certificarea), obligațiile operatorului sistemului de transport, precum și dispecerizarea și ajustarea vor fi reglementate prin intermediul noii legi (planificate) privind energia și al legilor conexe ulterioare.

UE constată că Legea privind energia din 2010 definește organizarea și gestionarea pieței energiei electrice, activitățile legate de producția de energie electrică din surse regenerabile și cogenerarea de înaltă eficiență. Legea privind energia din 2010 definește drepturile, obligațiile și responsabilitățile operatorului sistemului de transport (OST), precum și normele naționale privind funcționarea sistemului de transport. Codul de rețea național a fost adoptat în 2011, în conformitate cu orientările Rețelei europene a operatorilor de sisteme de transport de energie electrică (ENTSO-E). În 2011 au fost adoptate norme de alocare a capacității. Legea privind energia din 2010 definește, de asemenea, drepturile, obligațiile și responsabilitățile operatorului sistemului de distribuție (OSD), iar Muntenegrul a instituit operatorul pieței de energie electrică din Muntenegrul (denumit COTEE) în iulie 2011. Acesta este separat de OST (CGES) conform modelului de separare a proprietății.

UE ia act de faptul că, la 1 ianuarie 2009, piața energiei electrice a Muntenegrului a fost deschisă tuturor clienților eligibili cu excepția pieței gospodăriilor, care a fost deschisă la 1 ianuarie 2015; precum și de faptul că în prezent există doi furnizori în Muntenegrul. Clienții eligibili racordați la sistemul de distribuție sunt încă aprovizionați la prețuri reglementate.

Muntelegrul aplică procedura de autorizare pentru construirea de noi capacități de producție și a emis deja nouă autorizații.

În ceea ce privește metodologiile tarifare, UE ia act de faptul că Muntelegrul consideră că pune deja în aplicare Regulamentul (UE) nr. 838/2010 privind stabilirea orientărilor referitoare la mecanismul compensărilor între operatorii de sisteme de transport și abordarea comună de reglementare în domeniul stabilirii taxelor de transport.

UE ia act de faptul că Directiva 2008/92/CE privind o procedură comunitară de ameliorare a transparenței prețurilor la gaz și energie electrică aplicate utilizatorilor finali din industrie este pusă în aplicare în Muntelegru prin intermediul Biroului de statistică din Muntelegru (MONSTAT), dar că Regulamentul (UE) nr. 1227/2011 privind integritatea și transparența pieței angro de energie nu este pus în aplicare în prezent în Muntelegru. Alinierea deplină la acest regulament este prevăzută în cadrul viitoarei legi privind energia.

UE ia act de faptul că Muntelegrul nu este conectat la nicio infrastructură internațională de gaz. Cu toate acestea, actuala Lege privind energia conține cadrul legislativ de bază pentru piața internă a energiei în ceea ce privește gazele. UE ia act de faptul că actuala legislație a Muntelegrului în domeniul gazelor este aliniată la cel de al doilea pachet privind piața internă, precum și de faptul că Muntelegrul nu a adoptat legislația de punere în aplicare. Muntelegrul intenționează să se alinieze, până la sfârșitul anului 2015, la cel de al treilea pachet privind energia prin intermediul viitoarei sale legi privind energia.

UE recunoaște că Muntelegrul a stabilit deja cadrul necesar pentru structura pieței în ceea ce privește gazele. Societatea Montenegro Bonus a fost desemnată drept operatorul sistemului de transport al gazelor. Deși operatorul sistemului de distribuție a gazelor (OSD) și furnizorul public de gaze nu au fost desemnați, Legea privind energia definește drepturile, responsabilitățile și obligațiile operatorilor sistemelor de transport și distribuție a gazelor.

În ceea ce privește capacitatea administrativă de punere în aplicare a pieței interne a energiei, UE ia act de faptul că efectivele actuale ale personalului la nivelul Direcției pentru Energie din cadrul Ministerul economiei, cât și la nivelul Agenției de reglementare pentru energie (ERA) sunt suficiente pentru îndeplinirea responsabilităților actuale ale acestor instituții.

În ceea ce privește promovarea cooperării regionale între organismele naționale de reglementare, Legea privind energia (Monitorul Oficial al Muntenegrului nr. 28/10 și nr. 6/13) este parțial conformă cu Directiva 2009/72/CE privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și cu Regulamentul (CE) nr. 713/2009 de instituire a Agenției pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei.

UE subliniază importanța faptului de a se evita denaturarea pieței interne a energiei, inclusiv prin garantarea concurenței, a accesului la piață și a respectării drepturilor clienților. UE consideră că Muntenegrul a ajuns la un nivel rezonabil de aliniere la dispozițiile privind piața internă a energiei, în principal datorită calității sale de membru al Comunității Energiei. Cu toate acestea, nivelul actual al obligațiilor aplicate în Muntenegru corespunde celui de al doilea pachet privind piața internă, mai degrabă decât celui de al treilea. În vederea aplicării obligațiilor suplimentare introduse de cel de al treilea pachet, o serie de dispoziții (în special separarea activităților și separarea proprietății, guvernanta întreprinderilor din domeniul energiei rezultate astfel, capacitatea autorității de reglementare și o mai bună respectare a drepturilor consumatorilor) necesită o atenție deosebită.

Securitatea aprovizionării

UE ia act de faptul că Muntenegrul a transpus deja Directiva 2005/89/CE privind măsurile menite să garanteze siguranța aprovizionării cu energie electrică și investițiile în infrastructuri și Directiva 2004/67/CE privind măsurile de garantare a securității aprovizionării cu gaz natural. Cu toate acestea, Muntenegrul nu s-a aliniat la Regulamentul (UE) nr. 994/2010 privind măsurile de garantare a securității aprovizionării cu gaze naturale. UE ia act de intenția Muntenegrului de a transpune acest regulament într-o nouă lege privind sistemele portabile pentru schimburile transfrontaliere de energie electrică și gaze naturale.

De asemenea, UE ia act de faptul că perturbarea sistemului electroenergetic cauzată de fabrica de aluminiu KAP a fost rezolvată între timp. Energia electrică preluată prin interconectare în perioada februarie-mai 2013 a fost returnată integral iar noua conducere a KAP a încheiat un acord privind conectarea la rețeaua de transport, care definește procedura de deconectare în cazul în care aprovizionarea cu energie electrică a KAP nu este asigurată. Alte elemente ale acestei rezoluții sunt incluse în capitolul 8 privind politica în domeniul concurenței.

Energia din surse regenerabile

UE ia act de faptul că Muntenegrul a transpus parțial Directiva 2009/28/CE privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile prin intermediul Legii privind energia din 2010 și de faptul că Muntenegrul intenționează să finalizeze alinierea prin intermediul viitoarei legi privind energia.

Muntenegrul și-a asumat un obiectiv național obligatoriu referitor la ponderea energiei din surse regenerabile în cadrul consumului final brut de energie, respectiv de 33 % în 2020. Pentru a atinge acest obiectiv, în decembrie 2014, guvernul a adoptat Planul național de acțiune în domeniul energiei din surse regenerabile până în 2020. Muntenegrul este deja pe drumul cel bun în ceea ce privește atingerea acestor obiective: proporția din ponderea totală a energiei din surse regenerabile în cazul Muntenegrului a fost de 28,5 % în 2012, respectiv de 31,0 % în 2013.

UE ia act de faptul că biocombustibilii și alte biolichide din surse regenerabile de energie nu sunt încă recunoscute în legislația națională.

UE reamintește necesitatea ca Muntenegrul să realizeze alinierea deplină în acest domeniu important al legislației UE privind energia și să își onoreze angajamentul global privind decarbonizarea. Deși felicită Muntenegrul pentru progresele realizate în creșterea proporției energiei din surse regenerabile în cadrul consumului final brut de energie, inclusiv pentru îndeplinirea obiectivelor intermediare legate de obiectivele pentru 2020, UE reamintește necesitatea de a continua pe această cale și de a realiza o mai bună aliniere la alte elemente ale Directivei privind energia din surse regenerabile din 2009, precum și alinierea la obligațiile UE în materie de biocarburanți.

Eficiența energetică

UE ia act de faptul că legislația Muntenegrului este aliniată parțial la acquis-ul relevant al UE privind eficiența energetică prin intermediul Legii din 2014 privind eficiența energetică. UE ia act de declarația Muntenegrului, care afirmă că alinierea deplină va fi finalizată prin adoptarea unei noi Legi privind energia în cursul acestui an, inclusiv în ceea ce privește unele dispoziții ale Directivei 2012/27/UE privind eficiența energetică în ceea ce privește consumul final de energie.

Muntelegrul nu a realizat alinierea la Regulamentul (CE) nr. 1222/2009 privind etichetarea pneurilor în ceea ce privește eficiența consumului de combustibil și alți parametri esențiali, nici la Regulamentul (CE) nr. 106/2008 privind un program comunitar de etichetare referitoare la eficiența energetică a echipamentelor de birou.

UE ia act de faptul că Muntelegrul își pune în aplicare politica din domeniul eficienței energetice prin intermediul unor planuri naționale de acțiune pe trei ani pentru eficiență energetică, cel mai recent fiind adoptat în noiembrie 2013.

UE reamintește importanța alinierii depline în domeniul eficienței energetice. Din acest motiv, UE îndeamnă Muntelegrul nu numai să realizeze alinierea deplină la acquis-ul relevant al UE, ci și să instituie un cadru menit să reducă intensitatea energetică a economiei Muntelegrului.

Acorduri internaționale

UE ia act de faptul că Muntelegrul va deveni membru cu drepturi depline al Cartei energiei până la sfârșitul anului 2015, după ce a adoptat, în iulie 2015, Legea de ratificare a Tratatului privind Carta energiei și a notificat, în septembrie 2015, adoptarea legii respective țării depozitare (Portugalia).

Energia nucleară

UE ia act de faptul că, în ceea ce privește alinierea la acquis-ul UE în materie de securitate nucleară și protecție radiologică, Muntelegrul este o țară fără industrie nucleară, care nu deține reactoare de cercetare și nici alte instalații pentru producția de substanțe radioactive. În temeiul Legii din 2009 privind protecția împotriva radiațiilor ionizante și protecția radiologică, în Muntelegru este interzisă construirea unei centrale nucleare. Prin urmare, Muntelegrul nu are niciun interes să dobândească minereu și combustibili nucleari. În consecință, UE ia act de faptul că Muntelegrul nu intenționează să participe la activitățile Agenției de Aprovizionare a Euratom.

UE ia act de faptul că Muntenegrul a devenit membru cu drepturi depline al Convenției privind securitatea nucleară în iulie 2015. De asemenea, Muntenegrul a adoptat 16 convenții și acorduri în domeniul protecției împotriva radiațiilor și în cel al siguranței și securității radiologice. De asemenea, UE ia act de faptul că Muntenegrul a instituit cadrul de reglementare pentru sistemul de măsuri de protecție pentru materialele nucleare cu scopul de a respecta dispozițiile din Tratatul de neproliferare a armelor nucleare și garanțiile aferente (inspecție, delict, sancțiuni și dispoziții penale ale legilor, precum și contabilizare). În plus, vor fi direct aplicabile garanțiile nucleare în temeiul Tratatului Euratom și al legislației secundare a acestuia.

UE ia act de faptul că Muntenegrul a atins un nivel de aliniere parțială în domeniul siguranței și securității nucleare și radiologice, precum și în cel al protecției împotriva radiațiilor ionizante, prin intermediul Legii din 2009 privind protecția împotriva radiațiilor ionizante și protecția radiologică și al celor 17 legi conexe de punere în aplicare a dispozițiilor acesteia. UE ia act de faptul că Muntenegrul intenționează să adopte o nouă lege privind securitatea și siguranța nucleară și radiologică, precum și privind protecția radiologică, în trimestrul IV al anului 2018, care ar trebui să transpună parțial Directivele 2013/59/Euratom, 2014/87/Euratom, 2009/71/Euratom și 2011/70/Euratom.

De asemenea, UE ia act de faptul că Muntenegrul a pus în aplicare programul de testare sistematică a radioactivității în situații de urgență și în cazurile de suspiciuni de urgențe. În prezent, există o singură stație de măsurare online a dozelor de radiații gamma din aer, existente în mediu. Cinci stații suplimentare de măsurare pentru monitorizarea online 24/7 a dozelor de radiații gamma din aer, existente în mediu vor fi achiziționate cu sprijinul UE.

UE ia act de faptul că Muntenegrul dispune de o instalație pentru depozitarea deșeurilor radioactive. Această instalație pentru deșeuri are rolul de a gestiona sursele închise de deșeuri radioactive utilizate și deșeurile radioactive pentru o perioadă de 50 până la 100 de ani.

UE reiterează semnificația acestui domeniu al acquis-ului, pentru asigurarea utilizării în condiții de siguranță a materialelor radioactive, chiar și în absența oricărei centrale nucleare în Muntenegrul. Din acest motiv, UE reamintește importanța alinierii depline la acquis-ul din acest domeniu.

* * *

Având în vedere stadiul actual al pregătirilor Muntenegrului, UE constată faptul că, pe baza înțelegerii conform căreia Muntenegru trebuie să continue realizarea de progrese în privința alinierii la acquis-ul cuprins în capitolul referitor la domeniul energiei și a punerii în aplicare a acestuia, respectivul capitol poate fi închis în mod provizoriu numai după ce UE convine că sunt îndeplinite următoarele criterii de referință:

- Muntenegru finalizează alinierea legislativă la acquis în ceea ce privește stocurile obligatorii de petrol, își stabilește structura administrativă de gestionare a stocurilor de petrol și a început să constituie stocuri efective, în conformitate cu propriul său plan de acțiune.
- Muntenegru se aliniaza la acquis-ul privind piața internă a energiei, inclusiv separarea tuturor serviciilor energetice în conformitate cu unul dintre modelele prevăzute în acquis.
- Muntenegru se aliniaza la acquis-ul privind eficiența energetică.

Monitorizarea progreselor cu privire la alinierea la acquis și la punerea în aplicare a acestuia va continua pe durata negocierilor. UE subliniază faptul că va acorda o atenție deosebită monitorizării tuturor chestiunilor specifice sus-menționate în vederea asigurării alinierii juridice depline a Muntenegrului la acquis-ul din cadrul acestui capitol, precum și a asigurării capacității administrative pentru punerea în aplicare efectivă și asigurarea respectării acestuia. O atenție deosebită trebuie acordată legăturilor dintre prezentul capitol și alte capitole de negociere. O evaluare finală cu privire la respectarea acquis-ului de către legislația Muntenegrului, precum și cu privire la capacitatea sa de punere în aplicare, poate fi realizată numai într-o etapă ulterioară a negocierilor. Pe lângă toate informațiile pe care UE le poate solicita pentru negocierile privind acest capitol și care trebuie furnizate conferinței, UE invită Muntenegru să furnizeze periodic Consiliului de stabilizare și de asociere informații scrise detaliate cu privire la progresele realizate în punerea în aplicare a acquis-ului.

Având în vedere toate aspectele de mai sus, conferința va trebui să revină asupra acestui capitol la momentul oportun.

În plus, UE reamintește faptul că în perioada cuprinsă între 11 aprilie 2013 și încheierea negocierilor ar putea să apară noi elemente de acquis.